

بسم الله الرحمن الرحيم

موضوع:

**وجوب توبه و استغفار و دعا و تضرع از دیدگاه عقل و نقل
استان خوزستان حوزه علمیه حضرت امام خمینی (ره) بندر امام**

استاد راهنما:

خانم سلمانی زارچی

نویسنده:

حکیمه احمدی زاده

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

چکیده

گناه یک بیماری است و تنها راه علاج آن، طلب استغفار و توبه به درگاه الهی است. زمانی که انسان مرتکب گناهی شد باید فوری از آن استغفار کند تا تاثیر بد آن گناه در روح او ننشیند. البته استغفار از گناه به تنهایی کافی نیست. انسان باید استغفار را همراه با توبه انجام دهد. از دیدگاه عقل و آیات و روایات استغفار و توبه عملی واجب هستند که در صورت عدم عمل به آنها، انسان در منجلاب گناه غرق خواهد شد. بسیاری از انسانها به توبه و استغفار به دید یک عمل مستحبی نگاه می کنند که اگر عمل کننده ی به آن باشند از ثواب الهی برخوردار می گردند و اگر توبه و استغفار نکنند هیچ عقابی شامل حالشان نمی گردد. از سوی دیگر مساله دعا و تضرع به درگاه الهی نیز از دید بسیاری انسانها مساله واجبی نیست و آن را مستحب می دانند؛ در صورتی که انسان موجودی ضعیف و سراسر نیاز است که برآورده شدن کوچکترین نیازیش را باید از خداوند با حالت تضرع، درخواست کند. مهمترین مانع استجاب دعا گناه است. انسان باید ابتدا با استغفار و توبه خود را از گناهان پاک گرداند. سپس با دعا و تضرع اجابت دعاهایش را از خداوند مسئلت دارد. استغفار خود بهترین دعاست و توبه نیز استغفار مداوم است، انسان با دعاهای استغفار و توبه به درگاه الهی حاضر می گردد و هم دعا می کند خداوند او را بیمارزد و هم بقیه حاجاتش را برآورده سازد. لذا به دلیل اهمیت موضوع «وجوب توبه و استغفار و دعا و تضرع» به تحقیق این مساله در دو فصل که هر فصل شامل دو بخش می باشند، پرداخته و رابطه میان این چهار رکن با یکدیگر را بیان کردم تا جنبه ی وجوبی این موضوع را بیشتر نمایان سازم.

کلید واژگان: توبه، استغفار، دعا، تضرع، وجوب

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۵	توضیح و تبیین
۶	پیشینه تحقیق
۸	سوالات تحقیق
۸	فرضیه های تحقیق
۹	روش تحقیق
۱۱	اهداف و ضرورتها
۱۱	حیطه تحقیق

مفاهیم

۱۳	تعریف لغوی و اصطلاحی وجوب
۱۴	تعریف لغوی و اصطلاحی توبه
۱۵	تعریف لغوی و اصطلاحی استغفار
۱۶	تعریف لغوی و اصطلاحی دعا
۱۷	تعریف لغوی و اصطلاحی تضرع

فصل اول: وجوب توبه و استغفار و رابطه آنها از دیدگاه عقل و نقل

بخش اول: وجوب توبه و استغفار از دیدگاه عقل و نقل

- ۲۱ گناه بیماری است
- ۲۲ تعرف توبه
- ۲۳ حقیقت توبه
- ۲۴ اصل وجوب توبه
- ۲۵ نوع وجوب توبه
- ۲۶ وجوب و عدم وجوب توبه
- ۲۸ آیا وجوب توبه، فوری است؟
- ۲۹ آیا وجوب توبه دائمی است؟
- ۳۲ ادله وجوب توبه
- ۳۲ - کتاب
- ۳۳ - سنت
- ۳۴ - اجماع
- ۳۵ - عقل
- ۳۸ آیا عزم بر عدم بازگشت به معاصی، در تحقق توبه لازم است؟
- ۴۰ تبعض در توبه
- ۴۱ آیا با اجتناب از کبائر، توبه برای صغائر واجب است؟

رابطه ای متقابل میان توبه و استغفار با دعا و تضرّع وجود دارد به طوری که پذیرش هر یک به درگاه الهی به دیگری وابسته است؛ اگر انسان خواستار اجابت دعاهایش - که با نهایت تضرّع از درگاه الهی بوده است - باشد باید با استغفار و توبه گناه را که مانع استجاب دعا می باشد را برطرف سازد.

از سوی دیگر بهترین دعایی که انسان برای بخشش گناهانش از خداوند باید طلب کند همین استغفار و توبه است.

می توان گفت: علت وجوب این چهار امر، از میان برداشتن گناه و آثار شوم و مخرب آن در ضمیر انسان است.

در واقع این چهار امر انسان را در مسیر و صراط مستقیمی که خداوند برای انسانها قرار داده است تا انسانها با پیمودنش به جوار قرب الهی و کمال نائل آیند، یاری رسانند و او را در مقابل گناه که باعث خارج شدن انسانها از صراط مستقیم است، کمک کنند.

پس با به دست آوردن چنین بینشی به اهمیت پرداختن به این موضوع رسیدیم که ماندن در راه صراط مستقیم تنها در پذیرش این نکته است که: توبه و استغفار همراه با دعا و تضرّع، امری واجب بر همه انسان ها است.

فهرست منابع

* قرآن کریم

نهج البلاغه

۱. انصاریان، حسین، توبه آغوش رحمت، قم: دارالعرفان، چاپ دوم، ۱۳۸۴.
۲. اسحاقی، حسین، دعا، ارمغان آرامش، قم: خادم الرضا، ۱۳۹۰.
۳. جعفری، محمد حسین، توبه زیباترین پوزش، محمد حسین جعفری، قم: موسسه نشر فائز، چاپ شانزدهم، ۱۳۸۴.
۴. دستغیب، عبدالحسین، نیایش، شیراز: انتشارات کانون تربیت، ۱۳۶۳.
۵. رسولی محلاتی، هاشم، سخنی درباره دعا، نشر شورای سیاستگذاری ائمه جمعه، چاپ اول، ۱۳۷۵.
۶. راغب اصفهانی، حسین، ترجمه و تحقیق مفردات الفاظ القرآن، مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان.
۷. طباطبایی، محمد حسین، تفسیرالمیزان، ترجمه محمدباقری موسوی همدانی، موسسه انتشارات امیرکبیر، ۱۳۷۸.
۸. غفاری، ابراهیم، آیین نیایش، مشهد: بنیاد پژوهشهای اسلامی، چاپ چهارم، ۱۳۸۰.
۹. فرحزاد، حبیب الله، استغفار راه رهایی از تنگناها، اصفهان: مرکز تحقیقات رایانه ای.
۱۰. قمی، عباس، مفاتیح الجنان

۱۱. کاشفی، محمد رضا، روحانی، محمد کاظم، **دعا و توسل**، قم: دفتر نشر معارف، چاپ دوم، ۱۳۸۹.
۱۲. کلینی، محمد بن یعقوب، **اصول کافی**، ترجمه حسین استادولی، دارالثقلین، چاپ چهارم، ۱۳۹۳.
۱۳. مجلسی، محمد باقر، **بحارالانوار**، نشر داراحیاء الاسلامیه، چاپ چهارم، ۱۳۸۶.
۱۴. مسیبی، رضوانعلی، **بازگشت به خویشتن یا توبه نصوح**، قم: جامعه القرآن الکریم، چاپ سوم ۱۳۸۳.
۱۵. مکارم شیرازی، ناصر، **تفسیر نمونه**، تهران: دارالکتب الاسلامیه، چاپ سی و دوم، ۱۳۷۴.
۱۶. ممدوحی کرمانشاهی، حسن، **نیایش از دیدگاه عقل و نقل**، قم: انتشارات موسسه بوستان کتاب، چاپ اول، ۱۳۸۹.
۱۷. اینترنت.

